

Erik Lidman

Erik Lidman var Sara Lidmans beundrade farfar som hon aldrig träffade. Han är huvudpersonen Didrik Mårtensson i hennes ”Jernbaneromanerna”.

Erik var son till Nils Nilsson (1821-1902), född i Granberg och Maja Lisa Mattsdotter (1827-1900) från Anäset.

Nils och Maja Lisa Nilsson kom 1848 med två barn till Västra Åliden. Där byggde han ett hus och började uppodla marken. Han och hustrun bodde kvar där och vid hans död 1902 stod det två stora gårdar där.

Under vistelsen i Åliden ökades barnantalet med ett om året så familjen så småningom blev 13 à 14 personer. De tre sönerna tog sig olika efternamn, Jonas Sparrman, Erik Lidman och Herman Unéus.

Nils arbetade flitigt med tjärbränning och någon timmerdrivning vid sidan av sitt jordbruk. Han var en glättig och språksam man, men samtidigt sträv och omutlig. Hade allt ifrån ungdomen en ovanlig läslust och skaffade sig litteratur som gav honom kunskaper som få bönder ägde.

1870-tal. Sara Lidmans farfarfar Nils Lidman och hustrun Maja Lisa Mattsdotter (Porträtt i Norr, färglagd).

Men redan vid 60 års ålder började Nils lida av gikt vilket gjorde att han de sista fyra åren blev sängliggande.

När Nils Nilsson började bli gammal delades hemmanet upp (1889). Jonas och Erik fick var sin del. Den yngste, Herman, fick ekonomisk kompensation

År 1890 var Nils och Maja Lisa skrivna på sonen Eriks gård i Västra Åliden tillsammans med 2 drängar och 2 pigor. De blev kvar där efter Eriks flytt till Missenträsk och de avled där.

Erik Nilsson (1857-1919) föddes i Västra Åliden. Som vuxen var han en stor man, hela 189 cm lång.

Han gifte sig 1881-03-06 med Sara Lena Larsdotter (1860-1938) från Brännäs. I samband med vigseln kallade han sig för första gången för Erik Nilsson Lidman. Så småningom lade han bort Nilsson och det blev bara Erik Lidman.

Ca 1881. Sara Lidmans farfar Erik Lidman och farmor Sara Lena Lidman (C. Frankel/Släktforskarernas arkiv, färglagd).

Erik hade många järn i elden. År 1881 var han flottningsföreståndare i trakten kring Granbergsträsk och Missenträsk.

Han gjorde en snabb politisk karriär och blev redan 1883 kommunalnämndens ordförande i Jörn.

Socknen styrdes från Åliden under Erik Lidmans tid. Erik var den drivande personen men hans bror Jonas Sparrman hade även en viktig post som handläggare av kommunens ekonomi.

År 1886 byggde Erik ett nytt hus i Västra Åliden av skog från hustruns mark i Brännäs. Husset vid vägen mellan Jörn och Missenträsk var ett

av socknens största och det första huset i Jörn med tapeter.

1930-tal. Huset som Erik byggde i Åliden (Skellefteå museum, färglagd)

Erik var också handelsman. Han hade en handelsbod vid vägen där han bedrev handel med ”lofliga varor äfvensom fotogen” under firmanamnet Erik Lidman. Typiska lofliga varor var mjöl, socker kaffe, gryn och tyger.

Dessutom hade han ett gästgiveri och skjutsstation vid storstugan.

År 1888 ropade Erik in skogsavverkningar och konkurrerade med Markstedt och Sidenmark samtidigt som han samarbetade med dem för att hålla ned priserna. Resultatet blev att säljarna i Jörn fick mycket mindre betalt än de på andra orter.

Han åtog sig byggandet av den s.k. materialvägen och tecknade 1891-93 flera stora kontrakt på sliprar och sågtimmer. Men i kontrakten var inskrivet att han skulle ge en ersättning på 2 kr för varje felande stock ... Många slipers hade fel mått och skadestånden blev höga.

Den 9 juni 1894 begärdes Lidman i konkurs med en skuld på över 100000 kr vilket motsvarade 100 normalhemman. Det var två månader innan järnvägen invigdes.

Konkursförvaltarna konstaterade att bokföringen var amatörmässig men huvudskälet till konkursen var alltför frikostiga krediter. Dessutom fann de att Erik hade försökt förtiga en skuld på 2,000 kr som han hade till kommunen.

För att räddas vad som kunde räddas så ansökte hustrun Sara om boskillnad för att säkra sin enskilda egendom.

Auktion på lösöret skedde på hösten och vintern 1894. Varulagret i affären var udda och bestod av en hel del varor som inte var så lättsålda som ex. sidenmössor.

Det stora huset såldes 1896 till affärsmannen Nils Lidgren för 6000 kr. Det kom senare att ägas av familjen Jonas Granberg. Sonen Sixten Granberg flyttade till Skellefteå, där han och hans fru drev Granbergs bilskola.

Erik Lidmans handelsbod flyttades till Jörn där den står inne på första tomten väster om järnvägen på södra sidan av Storgatan (f.d. Lundgrens möbelaffär).

År 1892 var det missväxt och vintern 1893 Åovanligt sträng. Kommunen tilldelades nödhjälpsmedel som skulle utgå kontant eller i form av utsäde. Men vårsådden var gjord och det blev inte många utbetalningar. Några bönder anmälde oegentligheter.

Det blev en utredning som refererades i Skellefteå Nya Tidning 8/2 1894. Där konstaterades att utbetalningarna skett mycket sent och enbart till de som stod i skuld till Lidman.

Ett av resultaten av misstankarna blev att 29 juli 1894 valdes en ny ordförande för Jörns kommunalnämnd. Den 3 augusti invigdes stambanan.

Den 14/12 1895 dömdes Erik av Skellefteå häradsrätt för förskingring av 800 kr nödhjälpsmedel till straffarbete i sex månader samt att inte längre få arbeta i statlig tjänst. För trolöshet mot huvudman dömdes han till 200 kr i böter som omvandlades till straffarbete i ytterligare elva dagar

Dömd för förskingring. Den för förskingring af allmänna medel den 10 fistlidne nov. häftade kommunalnämndsordföranden handlanden Erik Lidman i Åliden, Jörns socken, född den 8 augusti 1867, blef den 14 fistlidne december af Skellefteå häradsrätt för brottet dömd till 6 månaders straffarbete och förklarades omvärdig att vidare nyttjas af rikets tjänst.

1895-01-04 Notis om Erik Lidmans dom (Norrbotenskuriiren)

Efter domen fördes han 15/12 till länsfängelset i Umeå för vidare transport till länsfängelset i Örebro. Straffarbetet pågick 1894-12-19-1895-05-13.

År 1895 flyttade Anton Wikström (1876-1935) till Nickusberg i Jörn socken för att arbeta som dräng. Erik anställde honom som bokhållare. Anton blev Norrans skapare och riksdagsman mm.

I Lidmans tjänst fanns också en duktig smed. Nils Lindholms specialitet var saxar och knivar. Han tillverkade siffrorna till Öster-Jörns kyrka

och senare även till kyrksalen i Jörn, vilka nu används i S:t Mikael kyrkan i Jörn.

Men det blev ännu en rättgång. Månaden innan han försattes i konkurs hade han dragit in pengar, borgat varor och sålt egendom utan ordentlig bokföring. I avsikt att fördröja konkursen hade han fortsatt rörelsen och lånat pengar.

Han dömdes 15/7 1896 av Skellefteå häradsrätt till 3 månaders fängelse. Han avtjänade straffet 15/7–16/9 i bl.a. Örebro och på Långholmen i Stockholm.

Sara Lena Lidmans bror köpte för hennes räkning på exekutiv auktion in ett hemman i Missenträsk. På sensommaren 1897 flyttade man dit.

Äldsta dottern Amanda gick i förväg med ett par kor de två och en halv milen från Åliden. Den övriga familjen kom efter med en kärra.

Den förra ägaren Karl Lundmark fanns kvar så familjen Lidman bodde till en början i en bagarstuga. Men redan år 1900 eller 1901 så byggde Erik ett nytt hus intill Karl Lundmarks gamla.

Eriks föräldrar Nils och Maja Lisa Nilsson blev kvar i Västra Åliden.

1943 Sara växte upp i huset t.h. som var byggt åren 1900-01. Ekonomibyggnaderna byggdes 1908 och stallet 1918 (Gods och Gårdar, färglagd)

Erik Lidman t.v. i ljus vadmalskostym med händerna i fickorna utanför godtemplarhuset. Han är där för att lyssna på lantbruksläraren Per Jönson Rösjö i pälskrage t.h. som bjudits in för att prata om nya metoder inom jordbruket (Ebba Lagergren/Skellefteå museum, färglagd)

Ca 1910. Harvning i Missenträsk med f.v. Eriks dotter Anna Maria Lidman, Sara Lena Lidman (farmor till författaren), Andreas Lidman (far till författaren), Erik Lidman (farfar till författaren), samt Eriks söner Nils Harald, Lars Arvid och Anund (Skellefteå museum, färglagd)

Ca 1923. Andreas Lidman, pigan Klara Læstander, Jenny Lidman, moster Anna, Sara Helena Lidman samt barnen Folke, Ingrid och Lisbeth Lidman (färglagd)

STIG SANDSTRÖM